

TAVASZ ELŐTT

MEG-MEGTRÉFÁL bennünket az idő, egyik napról a másikra változik, hol tavaszias, hol a tél végét juttatja eszünkbe. Mégis, már tavaszodik. A határban itt-ott kezdődnek a munkák, nem szólva a szorgos mihályteleki, rőszkei paprikásokról, retkesekről, akiknek az év, a tavasz január végén kezdődik. S mire a nagyüzemben megindulnak a munkák, akkorra már a háztáji megtermi a maga kis váltóforint-jait; 40—50 ezer forintot. Gazdag falvak, igen nagy a háztáji kultúra és szívós, kitartó munkát követel.

.. tavasz előtt juttatja eszünkbe az is, hogy lezajlottak a szövetkezetekben a zárszámadó közgyűlések, ami örvedetes; a széles 69-es esztendő sem tudta elrontani a szövetkezeti gazdák alkotó kedvét, szorgalmát, páratlan energiáját. Szép eredmények születtek. Itt a mi vidékünkön, a szűkebb pátriánkban is. S máris a gazdaközösségek előtt egy újabb feladat áll, készülődnek a tervtárgyaló közgyűlésekre, ahol is alaposan meg-hányják-vetik, az idén, hogyan is gazdálkodjanak, milyen legyen a költségvetési tervezetük, szóval hogyan is haladjon tovább a gazdaság és hogyan bontakozzon tovább a tsz-demokrácia. Már a zárszámadások alkalmával is tapasztalhatjuk, hogy a titkos szavazások, az új vezetőség-választások alkalmával élt a tagság, akik rászolgáltak a közösség bizalmára, nem vallották kárát, ismét a vezető posztokon maradtak. Mindenképpen eredményes hetek, hónapok voltak, amiket eddig megéltünk, ebből az esztendőből.

Reményekkel kezdjük az esztendőt, nagy reményekkel ezt az évtizedet. A gazdaközösségek megerősödtek, még a szegedi járás „szatács-boltocska” is kitesznek magukért. Talán megérjük az idén — legalábbis titkos kívánságom —, hogy mérleghiányos szövetkezet sem lesz Homokországon. Mindenesetre a tények, az eredmények, a kezdet igen biztató. Nemcsak azért mert mint az emberi életben, napról napra mindig és mindig megújulni tud a szervezet, az akarat, ezek a mi gazdaközösségeink is egyre inkább emberi arcúvá formálódnak és egyre inkább képesek a megújulásra. S ez nem kevesebbet jelent, mint azt, hogy a korábbi években megáldott, vagy álmodni se mert gyors ütemben haladunk az élen járó nemzetközi színvonal felé. Igaz, a mezőgazdaság feje fölött nincsen tető, s év elején jósolgatni badarság. De történelmi tény, hogy az eddigiek során betöltötték szerepüket a gazdaközösségek, és minőségi ugrás, minőségi fejlődés előtt állnak. Elsősorban nem arra gondolunk, hogy a terméseredményüket az égis fokozzák, hiszen ez lehetetlenség. De az elmúlt két-három évben olyan biztató jelek, tények, s nem utolsósorban eredmények születtek, mint például a kenyérgabona-helyzet megoldása — napjainkban külföldre exportáljuk a magyar búzát —, hogy méltán hihetjük, az új évtized nagyon sok örömet tartogat számunkra.

A zárszámadásokból is kitűnik, mindenütt gondoltak a tartalékolásra, természetben és pénzben egyaránt, a biztonsági alapra, s a beruházásokra. Másrészt az egyesülések is elősegítik a technikai színvonal további tökéletesítését, amivel csak gyorsíthatjuk a bővített újratermelés megvalósulását. Igaz, hacsak az ablakon kitekintünk, már elszomoríthat bennünket a belvív, mert a Szeged környéki falvakban, a szegedi gazdaságokban is hosszú évtizedek, évszázadok óta gyakran megfordul. Előnti a földeket, keسرűséget, reménytelenséget áraszt (jó példa 1969. Kükékháza, mérleghiány, stb.) Eppen ezért nagy jelentősége van, illetve lesz a sorra kerülő tervtárgyaló közgyűléseknek. Elsősorban a térsz-demokrácia kiszélesítése szempontjából fontos ez, hiszen, sajnos napjainkban gyakran előfordul, hogy a térszparaszt este televíziója előtt ülve többet hall a nagyvilág eseményeiről, mint a határ, a szövetkezet híreiből. Pedig felnőttek már, s nem szavazhatnak hübelebalázs módjára, alaposan, megfontoltan kell ismeriük a gazdaközösség egész életét. Sok helyen áldoznak is ezért, térszkiadványok, térszújságok jelennek meg. Ezek a közgyűléseken szavazzák majd meg, hogyan és miként legyen a

gazdálkodás, végeredményben itt dől el az is, hogy mennyi lesz a szövetkezeti vezetők jutalma, prémiuma.

Félreértés ne essék; csak a figyelemre hívjuk fel a közösséget, felelősségre a szövetkezeteket. Mert rossz szelek fujdogálnak például a szőregi Egyetértés Téesszéből is, ahol kizárólagosan csak a pletykák alapján, előfordulhatott, hogy az építési brigád vezetője oltári nagy összeget keresett. A tervtárgyaló közgyűléseken, ha jobban figyel a tagság, megelőzheti az „ilyen bajokat”.

Ebben az esztendőben új „nagy csodák” nőnek ki a földből, a hatalmas, korszerű mammut állattenyésztő-telepek. Így például a tápéi Tiszatáj Téessz sertéstelepe, a homoki vidékeken pedig a különböző hűtőtárolók. Azt jelenti ez, hogy a valódi nagyüzemi méretekre szabott, készülő farszerű sertéstelepek 20 százaléka kezd termelésbe, a szarvasmarha-telepeknek pedig 25 százaléka. Mindezt növeli hitünk, reményünk. Hiszen tegyük szívünkbe a kezünket; itt Szegeden, vagy akár hazánkban egész télen át, mikor volt olyan olcsó a gyümölcs, az alma, mint most? Igaz, bizonyos értelemben rekordév volt a 69-es, hiszen 600 ezer tonna almát szüreteltek. De búzából, burgonyából, kukoricából, kalászosokból sem maradtunk el.

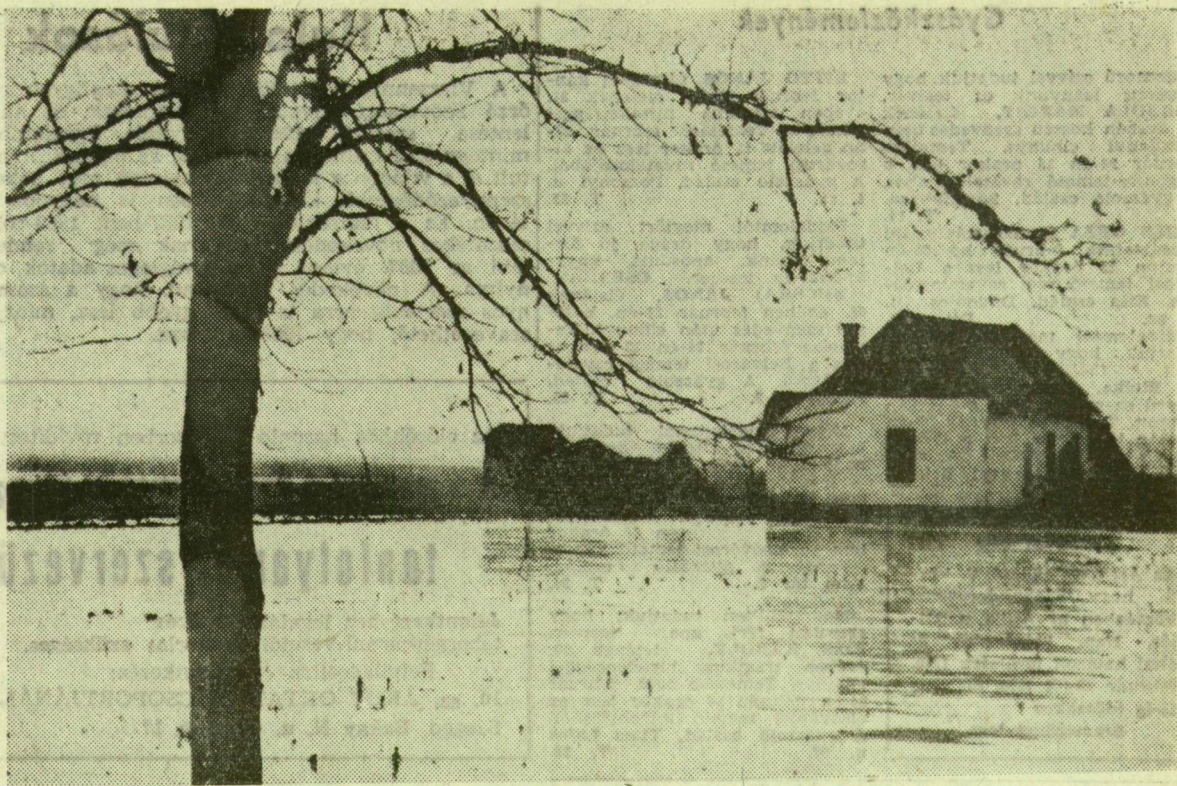
MÉG CSAK EGY lépés hiányzik. Egészen biztos, hogy ez az évtized meg hozza nekünk ezt a minőségi ugrást és a világpiacra tovább növeljük árfolyamunkat, s a mezőgazdasági nagyüzemek valóban azzá fejlődnek, amivé valaha talán közülünk a legbátrabbak megálmodták. Tíz esztendővel ezelőtt sokáig tapodtam a mártélyi határt, vittem a jó szót, ajánlgattam a szövetkezetet. S azóta lám-lám ott is kiderült az ég, jóra fordult a közös szekere. Mint mindenütt ebben az országban. Jó hallani, akármerre járunk-kelünk, mindenütt a mennyiségi változástól minőségi változásra készülnek a gazdaságok. Ennek úgy érzem a 70-es esztendő a kezdete. Szép kezdet. Méltó hazánk felszabadulásának negyedszázados jubileumához, a nemzetközi sikereket elért magyar szövetkezeti mozgalomhoz.

Horváth
Dezső

A közgyűlési krónikák kevés rövidebb hozzászólást tartanak nyilván. Ennyi mindössze: „Köszönöm a megemlékezést, ígérem, hogy ezután még többet dolgozom.” (Hosszan tartó taps.)

Az elnök arról beszél, milyen nagy dolog volt, amikor először milliomos téessznek mondhatták magukat, az meg talán föl sem tűnt, hogy néhány éve elkoptatták a sokmillió jelzőt is. Úgy tesz, mintha oda se figyelne, nem mozdul a szeme se. Igaz, néhány mondattal korábban még arról volt szó, hogy a húszéves indulásnál még voltak emberek, akik igavonó jószág híján magukat fogták be a közös első valóban közös boronájába, mint például Kószó István, és társai. A központból szaladtak ki rendíthetetlenül szigorú utasítással:

Vízben

Engem Forráskút még sohasem csalt meg. Nyár elején jártuk a határt, s a készülő hűtőtárolóból még csak a falak magasodtak.

— Ez pedig készen lesz őszre — mondta az elnök, Sándor Tibor.

És készen lett. A szegedi járásban még Ásotthalmon és Zákányszéken építettek hűtőtárolót. Őszre ígérték az átadását. Ott nem lett belőle semmi. Sőt, a zákányszeki összedől.

A legutóbbi zárszámadási közgyűlésen Zámbo Mihály tsz-tag kétszer is szót kért. Először az 1969-es évet lezáró mérleg ismertetése alkalmából. Ezeket mondta:

— En tizenegy zárszámadást értem meg a közösen, ebből három Baranyában. A többi itt, a forráskúti homokon. De ilyen szép zárszámadást, jó vezetést még nem láttam. Ott, ha hiszik, ha nem, épületek, kiépített majorok voltak, mégse haladtunk semmire. Itt meg pár évvel ezelőtt nem volt semmi se, csak a posza homok és mégis most gyönyörű a majorunk, milliókban számoljuk a pénzünket, szóval most minden van, csak az a baj, hogy nagyon megöregedtem. Nekem már nem lesz se autóm, se motorom. Csak a nyugdíj. Az is jó dolog. Párasztembernek a

nyugdíj, valamikor hogyan is lehetett volna?

A tervtárgyaló közgyűlés vitájában megint felállt az öregember. Ezt mondta:

— Megint csak felállok, már ha kinevetnek is érte. Mert azt mondom, gazdálkodni tudni kell, nem ám az államhoz futni a pénzért. Jól van az, ahogy eltervezték. Mindig is így vezessék a parasztságot.

Harmadik nagy és felejthetetlen élmény ebből a faluból az öreg napja. Esztendőről esztendőre egy alkalommal összehívják a széles határból a munkában elfáradt embereket, terített asztalhoz várják őket, borral, jó ebéddel kedveskednek, és legutóbb is minden borítékba 500 forintot csúsztattak. A szociális törődésnek több példájával találkozhatunk. S itt a homokon 1963-ban, hét esztendővel ezelőtt történt meg az alábbi eset. Ment a termelőszövetkezet elnökéhez

HOMOKI, BÚBÁJOSOK

Sándor Tibor — a mostani elnök —, 100 forint-kellett volna szegekre, hogy a kertészetben a melegágyakat „összehozzák” valahogy. Eredj a pénztárhoz. A pénztárosnő nevetett: „Három hete se láttunk ennyi pénzt”.

A legutóbbi zárszámadás napján, február 18-án, szerdán 3 millió forintot osztott ki a Haladás Termelőszövetkezet, csak prémiumként és nyereségrészesedésként. Hát ezért „búbajosok”.

1967-ben a közös villamosítási kezdett. A homoki tanyák között a majorokhoz vezették a fényt, és nem sajnálták a tanyáktól sem. Igaz, a gazdák anyagi áldozatot hoztak, de a közösségnek is hozzá kellett ehhez járulni. De nem volt drága az a párszázezer forint, amit erre költöttek. Emberségesebb körülmények közé jutottak a tanyaiak, esténként „elutazhatnak a világba” és a munkában való intelligenciájukat is növelték.

A forráskúti „búbajosok” közül ma már 120-nak van személykocsija. A motorok, a kis biciklik száma annyi, hogy senki sem tudja nyilvántartani. Eddig jutottak. És szokás már az is, hogy évközben kirándulni, üdülni járnak a Balatonra, a Mátrára, az idén az NDK-ba és Jugoszláviába. Sőt, nem szégyen bevallani, de a 4 aranykoronás homok sok mindenben megelőzte a jó feketeföldű városi szövetkezeteket. 1963-ban, amikor ebben a faluban az Ezüstkalász és Rózsa Ferenc Tsz utolsó zárszámadása volt, az árbevételi tervüket 5 millió 789 ezer forintra teljesítették. Ebből születtek a manapság országos rangra emelkedett a Haladás Tsz. Az 1969. évi árbevételi tervét 57 millió 358 ezer forintra teljesítette. Hat esztendő alatt 50 millió forintos változás. Vagy egy másik adat: szintén 1963-ban a községből származó tagsági és alkalmazotti jövedelem 3 millió 371 ezer forintot tett ki, 1969-ben pedig 16 millió 482 ezer forintot. Bizony vetekszik ez a legjobb szegedi átlaggal.

Virágzik, terem a homok. Búzából 17 mázsás átlagot, triticaleből 11,1, kukoricából 17,6 (májusi morzsolt), rozsából 5,2, burgonyából 33,1, fűszerpaprikából 35,5, szőlőből 23, őszibarackból pedig 9,5 mázsás termésátlagot takarítottak be holdanként. Soha ilyen jól nem ünnepeltek még Forráskúton, mint ezekben a napokban. Néhány évvel ezelőtt azt mondta nekem Sándor Tibor, a Haladás elnöke: „Ha a cipőm talpára ragadna a homok, onnan se seperném le.”

Igy szeretik a homokot. S akik szeretik, becsülettel dolgoznak rajta, nagyon tisztességes, nagyon szép életet teremthetnek maguknak. Példa erre Forráskút. A forráskúti „búbajosok”. Nem azok, akik hajdan, 50—60 évvel ezelőtt fillérékért, pár szál kolbásztért mérték a szerelmi hajitalokat, butították a népet, hanem azok az emberek, akik megtanultak gazdálkodni, vezetni, emberré lenni. A ma, s a holnap embereivé.

EMBEREK A TÉESSZBEN

— Hagyják abba, de azonnal, mert ez lejáratása a szövetkezeti gondolatnak.

Ezért kapott most elismerést, jó szót, ezt köszönte meg röviden, de úgy, hogy a füle gombja is piros lett bele.

Csupa kubikosnemzet alakította meg akkor a szövetkezetet. Azok pedig már a talicskáról tudták, hogy az magától el nem indul, csak ha tolják. Sokszor még akkor se, ilyenkor jött a „csikó”, befogta magát a talicskába, együtt kaptattak fölfelé az emelkedőn. A borona se ment magától, azért húzták.

— Mit akartak akkor?

— Élni. Megélni. Jobban élni nem volt nehéz, mint azelőtt.

Első aratáskor a tarisznyába nyúlós, bórnelküli, rághatatlan szalonna került csak, mégis ezt az aratást emlegeti legtöbbször Kószó István. Meg azt, amikor először jóllakhattak.

— Mit szólt, aki látta az ember húzta boronát?

— Mit szólhatott volna? Azt, hogy lova nincs még a kolhoz-nak, de ökrök már vannak. Jó nagydarab marháit az istennek.

Sokat időzünk beszélgetés közben annál a gondolatnál, mibe reménykedtek akkor a mezítalbas téessz tagjai. Jóslták-e egymásnak, merték-e álmodni, hogy lesz ez jobb is? Azt a választ kapom, hogy hamar elpusztultak volna, ha ezen medítnának. Azon inkább, hogy learatnak-e idejében. Azt számították csak, ha a kisember állata megdöglik, agyonüti az az egész családot. Többen együtt talán jobban kiheverik Ennyi volt az összes

ideológia. Többre nem futotta az időből.

Gyorsan pergeti az eseményeket beszélgetés közben, hamar eljutunk az egyesülésig.

— Az volt a baj, hogy azelőtt nem mertünk fölvenni hitelt. Mindenki attól félt, hogy azon szépen elúszik minden. Dobra verik a vagyonunkat, aztán itt a világ vége. Azon nagyot nevetünk, hogy mi majd csirkéből állítjuk talpra a szövetkezetet. Lassan fog az akkor lábra állni! Lehet, hogy én nevettem legelőbb, de amikor a telep beindult, azért ott voltam én is. Még a tetőt építették, alatta ott volt már a hevezezer csirke.

A szegény kubikosok szövetkezetéből mégiscsak lett valami. A közgyűlést saját csárdájuk és éttermük fölött, saját szállodájuk alatt tartják. Amikor a pincér, a téessz-tag-gazda alkalmazottja két üveg sört rak elének, ki is tölti neki az első pohárral, csak meg kell megint kérdeznem tőle:

— Hát erre gondoltak-e?

— Ha nekünk akkor valaki azt mondja, hogy ennek a csoportnak egyszer Móra Ferenc Termelőszövetkezet lesz a neve, és saját szállodája lesz bent a városban, azt én saját költségemen be-szállítottam volna a bolondok házába.

Nagy intelligenciával hozzászól, azért legyen rendben mindig a föld, meg az állattenyésztés. Azt ne felejtjük el, hogy itt elsősorban termelni kell.

— Azt pedig ne higgye, hogy olyan nehéz volt egy szövetkezetet megalakítani. Főntartani sokkal nehezebb.